

nost! Mladeneč trepetá, sliši očetovo kletev in materni jok; al gledaje Ljudmili v mile oči pozabi vse ter ne sliši družega razun glasú srca svojega. On sicer vidi, kako vse krog njega gine in se pogublja, in vendar prosi, edino to prosi: naj bode Ljudmila njegova!

Preplašeno posluša ostri stavec, kako ga dvoje nedolžnih src prosi svoje — lastne pogube.

Kot krvnik hotel ju je razdvojiti, da ju povrne zopet sreči in življenju; — kot oče mora jima odpreti zemeljski raj, pa ju pogubi. — Srce očetovo poslednjič zmaga. Roka krvnikova, ki zadaja navadno le smrt, podelila jima je življenje; — in roka očetova, ki življenje daje, peljala ju je — v smrt.

Krasni dnevi zasijali so zdaj Vidu in Ljudmili. Pogostoma je zahajal mladeneč zdaj na obiskovanje v devičini odstranjeni dom in nič ni motilo njune sreče; samo edina misel, da utopili so se jima križeci, tamnila jima je obzorje njunega neba. Al zašlo jima je le prekmali solnce blagih upov popolnoma, zašlo je na veke.

Oholi mlinar najde sinu svojemu bogato zaročnico ter mu jo ponudi za ženo. Ko pa se Vid stalno temu krči, prične stavec vohati in slediti po vzroku upornosti poprej tako ubogljivega sina.

Nekega večera, ko je Ljudmila ravno spremljevala Vida do dvoriščnih vrat, popade ga nekdo nenadoma od zad in treši ga ob tla. Ko se Vid izvije krepki pesti, rine kviško ter razsrden hoče planiti nad napadnika, pa — oj groza in strah! v napadniku spozná — očeta svojega! Srd njegov spremeni se zdajci v obupnost. Mlinar divja in grozovito preklinja sina svojega in njegovo ljubo. Krvnik plašno prihití. Ljudmila zgrudi se brez zavesti v naročje očeta svojega; Vid ji hoče priskočiti na pomoč; al silovito ga zopet nazaj potegne krepka roka očetova. Žalostno je gledal mladeneč, kako je krvnik odpravljal dete svoje v hišo in kako so se zalušile pred njim duri domovja njegovega — na veke. Ljudmilo je spremila v stanovanje njeno tuga očetova, Vida pa očetova kletev.

Od seh dôb venela je Ljudmila kakor vene cvetje, kadar nastopi nemila jesen. Edino, na kar je še mislila, bilo je, da potonil je njen križec in da se bode tuga njena kmali vmirila na veke.

Nekega jutra polastila se je deklice posebna žalost, kajti zapustiti je morala zdaj tudi mater Vidovo, katero je ljubila tako srčno kakor hči lastno mater. Hrepenela je po nji danes bolj, ko kdaj pred; — odločila je toraj, obiskati jo še enkrat in posloviti se od nje morbiti za vselej.

Zadnji žarki večerne zarje zlatili so obzorje. Ljudmila zapustí prag domači ter preveslá o mraku prek reke k dragi starčici. Kaj bili so njuni pogovori, ostane za vselej skrivnost. Temno prevleklo se je bilo med tem časom nebo, črni oblaki zakrivali so svetlobo blede lune. Deklica vrnivša se proti domu odrine čolnič od kraja. Do srede reke šlo je dobro; al zdajci prične vleči silen piš. Hudi valovi vznemirijo lahno plavajoči čolnič ter pričnejo ga zibati sèm ter tjà. Ljudmila dela z vso močjo in vendar nikakor ne more doseči obrežja. Vedno huje in huje divjal je veter; slabotna devica ni mogla več nadvladati čolna, ktereга vihár žene tjà proti mlinski raki. Deklici pade veslo z rok; na kolenu se zgrudi in sklonjeni roki povzdigne proti nebu. Obupa glas zasliši se iz čolna.

„To je klic Ljudmilin“ — zavpije Vid na obrežji. In v tem hipu zažene se v vodo ter boré se s silnimi valovi kmali srečno doseže čoln. Vse moči zdaj napeinja, da bi otel iz smrtne nevarnosti ljubljeno svojo Ljudmilo. Že blisketá mu v srcu zvezdica upa. Bledi mesec pomoli se zdaj izza oblakov in obsveti prizor

sred raztogotene reke. V ta žali čas stopi pa oče Vidov iz mlina. Spoznavši sina in ljubo njegovo v čolnu vjezi se ko razdivjan oroslan in zaslepljen od strašne togote skoči k glavni mlinski zatvornici ter jo odpre. Vodna sila zdajci zavrtí čolnič in ga prekucne, valovi pogoltnejo obá nesrečnika in strahovito razvečijo njuni trupli orjaška mlinska kolesa!

Drugi dan najdejo dva utopljenca na obrežji reke. Vsa bližnja okolica bila je tega mnenja, da sta prstovoljno iskala smrti v valovih in zato jima je bilo odločeno zadnje počivališče v neposvečeni zemlji. Samomorče pokopaval je po tadanjem običaji krvnik po solnčnem zahodu, češ, da bi celó mati zemlja ne videla, kadar se kdo njenih otrok vrača samovoljno v temno krilo njeno. Pri nočnem pogrebu samomorcev ni smel nihče nazoč biti razun krvnika.

Tako bilo je tudi zdaj.

Zatopljen v morje silne žalosti izkoplje krvnik grob srčno ljubljenu detetu svojemu in nesrečnemu zaročniku njenemu na obrežji reke ondi, kjer izvrgli so ju bili valovi. Pokropivši z gorkimi solzami grob njun in zaznamovaje ga z lesenim križem vrnil se je pretožni mož v svojo samotno kočó, da bi tam, kakor je bil že od zdavnej vajen, iskal tolažbe v pobožnih knjigah, ki učé človeka, odvracévati se od zemlje, njenih nečimernost in goljufnih sladčic, vodé ga proti večni domovini, kjer ne vladajo strasti in predsodbe, ampak v neizrekljivem veselji vse edini in sklepa véz večne ljubezni.

Mlinarja je začela gristi vest in čedalje bolj otamnjevala mu je luč uma. Cele dni presedel je na obrežji, gledé v vodo; — kadar pa se je vzdignil veter in vznemiril valove, hitil je k glavni mlinski zatvornici, kakor da bi jo bil stražil ter je obupno rjul: „Nikarte odpirati vehe, da se ne utopita moj sin Vid in njegova Ljudmila.“ — Ljudje so se ga ogibali ko kužnega; kmali je omolknil mlin — in mlinar. — Poslopje ostalo je zapuščeno, dokler ga poslednjič huda povodinj ni pokončala in odnesla. Ne najmanjega sledú o njem ni ostalo.

Reka pa si je, kakor da bi celó ona hotla se ogniti žalostnega mesta, skopala novo strugo, pustivši namesti sebe tiho jezerce. In to je oni kraj, ki se zdaj imenuje „podgrobje.“

Slobodno po ilirskem posnel Jos. Levičnik.

Dopisi.

V Mariboru dne 23. aprila. — Danes je glavni zbor tukajšnje čitavnice sklenil, da se ima letos obhajati velika svečanost neumrljivemu nam Slomšekú na čast. Zasluge Slomšekove za vzbujenje Slovencev v narodnem in slovstvenem pomenu so več ko znane, da bi jih trebalo naštevati; tukaj opominjamo celó na kratko, naj se vsak rodoljub trudi, da bode namenjena svečanost jako sijajna. Ker se namerjava sčasoma temu na Štírskem dozdej najslavnejšemu možu dostojen spominek postaviti, se čisti donesek te slavnosti pokloni v temeljenje glavnice za Slomšekov spominek. Toliko vsem rodoljubom v naglici naznanjamo z veliko radostjo in z veselim prepričanjem, da bode vsak prijatelj Slomšekov in vsak Slovenec vse svoje moči napejnal v poveličanje imenovane svečanosti. Natančni načrt slovesnosti, čas, in vse drugo bode odbor ob pravem času naznanil. Sedaj še le ponavljamo veselje o storjenem sklepu in vabimo umetnike, da ovej slavnosti primerne umotvore v pesmih in skladbah pripravljate poslavljenemu na čast in v diko naroda našega; saj vsaki dan radi pravimo, da ga ljubimo in povzdigamo v besedi in djanji.

Iz Zagreba. Njih Veličanstvo je 9. dne t. m. v priznanje zaslug, ki so si jih o lanski izložbi trojedne kraljevine pridobili predsednik, podpredsednik in izveščitelj izložbenega glavnega odbora, jim izrazilo najvišje zadovoljstvo, isto tako tudi mnogim razstavnikom hvale vrednih pridelkov in izdelkov, — prvak firme Smith in Meynier, lastniki papirnice na Reci, in upravitelj rudnika v Ravni gori gosp. Slavoljub Čegk so prejeli viteški križ reda Franc-Jozefovega, — zlati križ za zasluge s krono g. Srečko Lay, g. K. Žiga Hondl, utemeljitelj steklarnice v Ževecu, g. Valentin Pleiweis, posestnik belgiškega mlina v Karlovcu, g. Adalbert Höcker, ravnatelj virovitiških grajščin kneza Lippea in g. Avgust pl. Hofmansthal, posestnik svilarnice v novi Gradiški, — zlati križ za zasluge pa gosp. Fr. Palez, posestnik kožarnice na Reci. — Gosp. prof. Ivanu Macunu je podelil mestni občinski odbor častno mestjanstvo.

Iz Gorice 22. aprila. * Kmetijska družba bo letos v jeseni obhajala stoletnico svojo. V ta namen se ima napraviti tudi izložba kmetijskih pridelkov, za katero se stroški računijo na 5000 gold. Al „Umni Gospodar“ naznanja v 4. listu bridko novico, da je razstava ta v nevarnosti! „Najbolj se je — pravi — glavni odbor kmetijske družbe na deželni odbor zanašal; zaprosil ga je bil torej za 3000 gold., ravno tako tudi vlado za 1000 gold.; kupčijska zbornica je obečala 200 in municipi 100 gold. Al najlepše upanje splavalo je po vodi. Odbor deželni je uni mesec odpisal, da nima oblasti, kaj dati, da pa prošnjo o prihodnji sejni dōbi zboru predloži. Ker se pa zbor morda še le novembra ali decembra meseca snide, bo to vse prepozno. Torej od te strani — nič! Vlada ni še odgovorila; ali, ker ima zdaj državni zbor tako ostre škarje, bo tudi od ondot težko kaj. V tej zadregi se razstavni odbor zdaj vnovič posvetuje, kaj in kako da bo z razstavo.“

Z Vrem na kranjsko-primorski meji 22. aprila. F. — Nam faranom vremskim le preveč znani dopisnik A. L. „od kranjsko-primorske meje“ je v 22. listu „Slovenca“ spravil tako sodrgo na dan, da bi ga radi najpred v šolo poslali, da bi se učil umoslovja. Izprva se togotí nad protivniki našimi, brž potem pa nas meče vse v en koš nepravih „patrijotov!“ Čemu sveta jeza njegova nad protivniki, ako smo res taki, da nam priporoča: naj smo ne na videz in po kotih, ampak v resnici vdani sveti krščanski veri, cesarju in domovini! Ako smo res taki, da se ne upamo z narodnostjo na dan, gotovo nas ne bojo napadali protivniki — tedaj je laž, kar piše dopisnik A. L. Ako nas pa napadajo, je že to dokaz, da nam je resnično mar za narodnost našo — in zopet je laž, kar čenčá A. L. od „po kotih.“ Pa kaj! saj dopisnik, kakor zveza besedi kaže, le od protivnikov govori, da „radi čitajo slovenske knjige“ itd.! In tako ne vemo, ali se meša ali kaj? Ako pa res nas pika, mu moramo ostro zavrniti sramotivne besede njegove, kakor da bi bili le „na videz in po kotih vdani sveti veri in cesarju.“ Naj drugikat resno premisli, kaj piše; če pa svojih misli ne zná spraviti na papir, naj opusti pisarijo; saj ima dosti družih opravil spolnovati. A. L. nas ne bo učil ne narodne zavesti, še manj pa udanosti do vere in vladarja, ktere nikdar nikoli nismo skrivali in je nikdar ne bomo! V tacih rečeh je vsake šale konec.

Iz Krepljen na Krasu. A. T. — Ker „Novice“ rade razglašajo zasluge narodnih mož, naj povejo svojim bravcem naše veselje nad častitljivim duhovnim gospodom in učiteljem Jernejem Brenč-em v Dotovljah, ki se tako iskreno trudi za dušno in telesno omiko mladine šolske in odraščene, za umno obdelovanje zem-

ljišč in vse, kar more pripomoči k blagostanju prostobornega kmeta. Veselje ga je poslušati, kako v šoli skrbi za lepi naš materni jezik, po katerem, da bi se sploh vpeljal v uradnije, hrepení ves naš narod kakor žejni po hladni vodici. Da je slovenski jezik res lep, prepričali so nas tudi vojaki c. k. avstrijskega polka, trdi Talijani, ki so stanovali pri nas 1859. leta, ki so se ga radi učili, rekši, da se lepše dá slišati kakor nemški. Zato radi napredujemo v učenji milega nam maternega jezika in živo želimo, da bi se nam po njem pot odprla k mnogim drugim vednostim, ki jih tako krvavo potrebujemo za življenje.

Iz Idrije 22. aprila †. Accidit in Idrija, quod non speratur in Ljubljana — to se pravi po domače, da je po predlogu sedanjega župana gosp. Höchtelna mestni odbor 21. dne t. m. dr. Issleiba za idrijskega srenjčana izvolil, ki je tedaj anno salutis 1865 v Idrii to dosegel, kar ni dosegel ne v Ljubljani in tudi v Tržiču ne.

Iz Kamnika. — Koncert, ki smo ga v nedeljo imeli tukaj v pripomoč ubogim Notranjcem, donesel jim je okoli 90 gold.

Iz Ljubljane. Asekuracija za živino, ki se je za vse dežele našega cesarstva na Dunaji pod imenom „Apis“ ustanovila, se je zdaj začela, ker ima, kakor §. 45 njenih pravil zahteva, že veliko nad 400.000 gld. zavarovalnega denarja obljubljenega po gospodarjih, ki so društvu naznanili, da stopijo v asekuracijo. Vsaka dežela dobí svojega glavnega upravnika; za kranjsko deželo je postavljen g. Ed. Pour, žitni trgovec v Ljubljani. V današnjem listu smo začeli razglašati pravila (statute) te asekuracije; tarifa, koliko se plača, se bode kmali naznanila. Ker so nas že nekteri vprašali: kaj pomeni beseda „Apis“? povemo, da Apis se je imenoval junec, ki so ga nekdej pagani (ajdi) v Egiptu, zlasti v mestu Memfisu, kot bogá častili. Ker si društva sploh rada izberó imé, po katerem se na kratko ločijo od družih, si je ta asekuracija, ker živino zavaruje, izvolila naslov od glasovitega onega junca.

— Mestni župan gosp. dr. Costa je po sklepu odborov od 1. dne t. m. spomenčico poslal mehikanskim vojakom, ki so od julija 1864 do marca 1865 bivali v Ljubljani. Kakor je krasna v unanji opravi in v pisavi Gajdičevi, tako srčne so tudi besede njene.

— Marljivi ljubljanski zdravnik gosp. dr. Kovač je v posebnem pismu razglasil prošnjo do dobrotljivih Ljubljančanov in Ljubljančank, naj bi z milodarom, ki ga odrajtajo na enkrat ali ga hočejo odrajtovati leto za leto, pripomogli k napravi bolnišnice za otroke revnih staršev, ktera bi izprva se napravila za 5 bolnih dečkov in za 5 bolnih deklic, dokler se ne nabere pomočkov za večo bolnišnico. Darovi ali v denarji, bolnišničnem orodji, perilu itd. naj se izročé gospem, ki bodo po hišah hodile prosit v ta hvalevredni namen. Drugi pot naznanimo vso dr. Kovačevo pismo.

— Svetli knezoškof so gospode profesorje bogoslovja: dr. Leona Vončina, dr. And. Čebaška in dr. Bern. Klofutarja izvolili za prave konzistorijske svetovavce. — Gosp. Matija Torkar, bivši kaplan v Raki, prestopil je v celovško škofijo. Žal nam je srčno, da zgubimo vrlega gospoda.

— Velika „beseda“, ki jo je veliki pondeljek čitavnica združena z južnim sokolom napravila v deželnem gledišču, donesla je, ker je neki gospod še drugi dan daroval cesarsk cekin, po odbitih vseh stroških (105 gold. 68 kr.) Notranjcem čistega dohodka 528 gold. 62 kr., kteri so se izročili Njih eksc. deželnemu poglavarju. Od vseh poštenih strani se razodeva navdušena zadovoljnost s sijajno to besedo, kakoršne Ljubljana še ni videla. Ni čuda tedaj, da se je živo

glasila želja po ponavljanji; al take velike produkcije, ktere so se blagovoljno udeležile tudi unanje moči, ni lahko ponavljati. Sokoli so gospodičinam Stergarjevim poklonili pri odhodu krasni venec s narodnimi trakovi v spominek, čitavnica pa gospodičini Milanovi tudi v krasni opravi ono nježno stvarco, s katero je kot „potinja iz Kranja“ si prikupila vsa srca. Vse te tri unanje gospodičine so se nam prijazno dale od gosp. Pogoreleca fotografirati v spomin 17. aprila, gospodičina Milanova v narodni naši obleki, v kateri je predstavljala „potinjo iz Kranja.“

— Prodajo z občno pohvalo v javnem gledišču, kjer ne sodijo samo dobrovoljni sodniki, sprejete kratkočasne igre „Bob iz Kranja“ je prevzel bukvar gosp. Ed. Hohn. Prodaja se na korist Notranjem. Kdor pa želi tudi napevov, ki jih je kaj izvrstno zložil pevovodja čitavničini gosp. Fabjan k tej igri, naj se obrne do njega.

— Močvirje požigajo maharji zdaj prav po volji, ker je površna zemlja za dobro ped suha; Ljubljani pa tudi dim dozdej ni še celó nič nadležen bil.

— V saboto bojo na sejmišču po dražbi prodali nekoliko še prav dobrih ces. vojaških kónj.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Pretekli pondeljek se je imel začeti državni zbor dunajski, pa ni še bilo za sklepovanje potrebnega števila poslancev skupaj. — Po ravno končanem številni šteje Dunaj 552.021 prebivavcev; ni čuda tedaj, da so velikonočni pondeljek v Praterji čez 1000 veder piva potočili. — Za trdno se zdaj misli, da po končanem sedanjem širjem državnem zboru se skličeta ogerski in hrvaški dež. zbor; ker ta dunajski zbor menda ne bode trpel čez mesec avgust, se utegneta omenjena deželna zbora sklicati septembra meseca. Da se je v peštanskem časniku najveljavniši ogerski mož Deak, ki je dosihmal molčal, zopet oglašil in s tako mirno besedo, je to znamenje, da se Ogerska hoče porazumeti z cesarsko vlado na taki podlagi, da nobena stran ne trpi škode. Grofa Coronini-a, ki je bil dozdej poveljnik na Ogerskem, je Njih Veličanstvo odpustilo iz službe, in na njegovo mesto postavilo kneza Fr. Lichtenstein-a, bivšega poveljnika v Banatu. Govori se tudi, da ban hrvaški Sokčević odstopi še pred deželnim odborom in da na njegovo mesto pride general baron Filipović. — Ker je Erdelja (Siebenbürgen) v velicah nadlogah, je Njih Veličanstvo privolilo, da se ji za nakupovanje semenskega žita posodi 80.000 gold. — Kakor „Zukunft“ piše, je izdelovanje zemunskoreške železnice vendar le v nevarnosti, ker madjarski upljiv utegne na drugo pot ukreniti železnico. — V mestni laški dekliški šoli v Trstu je vlada ravnateljju in učiteljici vzela vso pravico učiteljstva zato, ker sta v šoli rabila zemljopisno knjigo, v kateri so naše laške in primorske dežele stavljene pod italijansko kraljestvo. — V Galiciji je obsedni stan nehal 18. dne t. m. — Silna žalost je zadela cara ruskega in vso njegovo rodovino: najstarejši sin njegov in v carstvu naslednik je v Nici na Laškem umrl, kamor se je z materjo svojo pred nekimi tedni podal. Car sam je z vso rodovino hitil v Nico in najslavniši zdravniki so naše bili sklicani od vseh krajev — al ni bilo pomoči; 24. dne t. m. je hudobna možganina bolezen končala življenje blagemu careviču. — Cesar Napoleon je imel ravno ta dan odpotovati v Algier; brž ko ne bo zavoljo smrti carevičeve odložil potovanje svoje, ktero neki ima namen, da cesar sam na mestu sodi: ali naj

se ta afrikanska njegova dežela vlada po vojaških ali civilnih gosposkah; zdaj je vlada mešanica. Izostal bo mesec dni; med tem bo cesarica z pomočjo skrivnega svetovavstva vladarica. — Ni še gotovo, pa podoba je, da vlada papeževa in italijanska se hočete porazumeti o septemberski pogodbi; pravijo, da se snide v ta namen francozko-talijansko-rimska komisija v Rimu. — Že je hotla pruska vlada luko v Kielu z vojnimi ladijami posesti kot svojo mornarsko postajo; ker pa avstrijsko vlado ni bila volja, dopustiti to na vrat na nos, se je za zdaj pruska vlada vmaknila saj za toliko, da opusti oficialno proklamacijo, pa vendar pustí svoje ladije ondi. Še bo dosti vode preteklo, predno se Prusija odpové priljubljenemu Šlezvik-Holštajnu. — Kmali bo konec 4letni strašni vojski med severnimi in južnimi Amerikanci, v kateri se je na potoke bratovske krvi prelilo in je manj ali več trpela tudi vsa Evropa, ki ni nič bombaža (pavole) dobila iz Amerike; — v bitvi, ki je 3 dni trpela pri Rihmondu, so bili južni Amerikanci, ki po sili hočejo vzdržati sužtvo, tako tepeni, da so popolnoma onemogli; ves svet jim privoši pogubo.

Denarni zapisnik Maticini.

V drugem letu so k Matici pristopili in plačali

a) kot ustanovnik:		
Gospod Volčič Janez, fajmošter iz Dragatuš	10 gold. — kr.	
b) z letnim donesekom:		
„ Gerber Matija, bukvovez v Ljubljani	2 „ — „	
„ Nabergoj Ivan, župan in posestnik v Proseku	2 „ — „	
„ Gorjup J., pek in posestnik v Proseku	2 „ — „	
„ Milič Gregor, posestnik v Proseku	2 „ — „	
„ Majar Matija, župnik v Gorjah na Korškem	2 „ — „	
„ Mašera Jož., duhovni vikar v Št. Mavru pri Gorici	2 „ — „	

Skupaj 22 gold. — kr.

Če se temu prišteje, kar so kazale poslednje „Novice“, namreč 692 „ 50 „

se vidi, da je Matica prejela od novih udov . 714 gold. 50 kr.

V Ljubljani 24. aprila 1865. Dr. Jer. Zupanec.

Milodari za siromake Notranjce.

6. razglas.

Sl. slovanska čitavnica v Celovcu	12 gold. — kr.
— Terezija Smrekar v Ljubljani	1 „ — „
Gosp. F. Schrey, oficijal c. k. računstva v Gradcu	1 „ — „
Gospoda brata Sována sta darovala 2 ces. cekina.	

14 gold. — kr.

Z doštetimi prejšnjimi 550 „ 40 „

564 gold. 40 kr.

2 ces. cekina in 2 zlata po 5 frank.

Kursi na Dunaji 25. aprila.

5 % metaliki 71 fl. 65 kr.	Ažijo srebra 106 fl. — kr.
Narodno posojilo 75 fl. 70 kr.	Cekini 5 fl. 11 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 24. aprila 1865.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 3 fl. 52. — banaške 3 fl. 83. — turšice 2 fl. 84. — soršice 2 fl. 70. — rež 2 fl. 60. — ječmena 2 fl. 99. — prosa 2 fl. 62. — ajde 2 fl. 85. — oves 1 fl. 85.

Loterijne srečke:

V Trstu 22. aprila 1864: 26. 8. 5. 76. 33. Prihodnje srečkanje v Trstu bo 3. maja 1865.